

Večernik

Leto II. (IX.), štev. 224

Maribor, torek 2. oktobra 1928

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Načrti Ace Stanojevića

PRED SESTANKOM NARODNE SKUPŠČINE. — VUKIČEVIĆ, TRIFKOVIĆ
IN UZUNOVIĆ SE UMAKNEJO IZ POLITIČNEGA ŽIVLJENJA.

BEOGRAD, 2. oktobra. Kralj se je včeraj zopet vrnil iz Topole v Beograd, opoldne se je vrnil iz Ljubljane tudi ministrski predsednik dr. Korošec in v Beogradu se mudi tudi že skupščinski predsednik dr. Perić, ki je po daljšem bolehanju zopet okreval.

Tekom včerajšnjega in današnjega dne je imel dr. Perić razgovore z voditelji režimskih strank radi sklicanja narodne skupščine. Dan sestanka še ni definitivno določen. Na eni strani se zatrjuje, da se bo skupščina sestala šele 12. oktobra, ker parlamentarni odbori deloma radi malomarnosti vladnih poslancev, deloma radi številnih sporov še niso pripravili nobenega gradiva. Na drugi strani pa vlada želi, da bi se skupščina sestala že 6. oktobra, da bi se mogli poslanci udeležiti proslave proboja solunske fronte.

V političnih krogih se razen tega mnogo razpravlja o dalmatinskem agrarnem vprašanju, ki je izzvalo v vladnih krogih že hude konflikte in doseglo vsled znanega sklepa radikalnega poslanskega kluba, ki pomeni odgoditev tega problema, svoj višek. Minister za javna dela, dr. Angjelinović, je ponovno naglasil, da bo takoj podal ostavko, če vlada ne reši tega vprašanja v smislu demokratskih zahtev.

Z velikim zanimanjem zasledujejo dalje politični krogi razvoj dogodkov v vladi in radikalni stranki. Kakor se zatrjuje, izdeluje Aca Stanojević načrt, ki ga bo skušal uresničiti ne glede na dogodek v vladi in Beogradu in ki naj bi dovedel do končnega sporazuma s kmečko-demokratsko koalici-

jo. V okolici Ace Stanojevića in glavnega odbora radikalne stranke zatrjujejo, da se bo na vsak način našla osnova, ki bo dovedla do tako potrebne in zaželenega sporazuma s Hrvati. Glavna linija mora biti popolna enakopravnost vseh državljanov, kar je obenem glavna zahteva KDK. V tej smeri se baje giblje tudi privatna inicijativa krone. V zvezi s tem se spravljajo tudi razne avdijske zadnjih dni na dvoru, posebno ponovne avdijske Ace Stanojevića.

Usodo Velje Vukičevića smatrajo v vseh političnih krogih že za zapečaten. »Politika« poroča iz dobro poučenih krogov, da je zaupnica, ki jo je dobil Vukičević na zadnji seji radikalnega poslanskega kluba, zanesljiv znak, da se mora Vukičević umakniti s površja. Po informacijah omenjenega lista je dalje sklenjena stvar, da se bo Vukičević umak izvršil v etapah. Njegovo politično justifikacijo pa naj bi pridobil tudi istočasni umik Marka Trifkovića in Nikole Uzunovića, njegovih glavnih nasprotnikov, iz političnega življenja, kar bi predstavljalo koncesijo Vukičevićem prijateljem.

BEOGRAD, 2. oktobra. Davi se je vršila v vladnem predsedstvu konferenca voditeljev vladnih strank, ki je razpravljala o proslavi desetletnice proboja solunske fronte. Vlada se je dalje posvetovala, kako bi pridobila za sodelovanje tudi poslance KDK. Zatrjuje se, da bodo že prihodnje dni stavljeni vodstvu KDK konkretni predlogi, da naj KDK za ta slučaj izjemoma ukine bojkot in se udeleži po svojih predstavnikih te splošne narodne proslave.

Glavnjača — evropska sramota

KONFRONTACIJA DO SMRTI PREBI TEGA POLKOVNIKA LEGATA Z NASILNIM OROŽNIKOM. — POLICIJA IN VLADA POSTAVLJENA NA LAŽ.

BEOGRAD, 2. oktobra. Afera ruskega polkovnika Borisa Legata, ki so ga orožniki v Glavnjači skoro do smrti pobili, zavzema veliko večje dimenzije. Policija skuša sedaj vso stvar, kratkomaletajiti. Izdala je znani komuniké, v katerem zatrjuje, da so našli Legata popolnoma prijenega na cesti, tako da ni mogel povedati niti svojega imena niti svojega stanovanja, da bi ga mogli spraviti domov.

Polkovnik Boris Legat pa je postavil sedaj sam beograjsko policijo in notranje ministrstvo na laž. Danes dopoldne so ga namreč posetili novinarji v ruski bolnici v Pančevu in ga opozorili, da policija noče ničesar vedeti o batnanju v Glavnjači ter o trditvi policije, da so ga našli popolnoma prijenega na kupu kamenja. Legat je nato skrajno razburjen in drhteč po vsem telesu izjavil:

»Vsakdo, ki kaj takega trdi, je navaden lažnjivec in klevetnik. Doslej sem molčal in prosil tudi prijatelje, da naj o dogodku molče. Bal sem se namreč, da bi nas potem še bolj preganjali. Če so pa tako nesramni, da me vrh tega, da so me skoro ubili, sedaj še obrekujejo, preneha seveda vsaka obzirnost. Na lažnivi komuniké beograjske policije izjavljam: Trditve, da sem bil usodnega dne pijan, je ordinarna laž. Vračal sem se z dela

utrujen in trezen, kar lahko potrdijo vsi, s katerimi sem bil takrat v dotiki, zlasti moj delovodja inž. Muhin. Vrh tega sem usodnega dne delal čez uro in se vračal šele ob 8. zvečer v delavski obleki domov. Se manj je res, da bi v pijanosti zaspal na kupu kamenja in da ne bi vedel povedati niti svojega stanovanja niti imena. Če bi bil res tako zelo pijan, potem bi se gotovo ne branil ležati na betoniranih tleh v Glavnjači. Nasprotno, pokoril sem se vsaki zahtevi policije, tako da ni bilo nobenega povoda za tako brutalen nastop z menoj. Z največjo muko sem se vrnil naslednjega dne domov. Pri bolniški blagajni me je preiskal dr. Sofotero, nakar so me odpasali v rusko bolnico v Pančevu.

Včeraj je bil Legat konfrontiran z osumljenim orožnikom. Spoznal ga je takoj za onega, ki ga je začel prvi pretepati ter izjavil, da si je njegov obraz tako zelo utisnil v spomin, da bi znal njegove poteze narisati tudi na pamet.

Zdravstveno stanje polkovnika Legata se je fekom noči tako zelo poslabšalo, da so zdravniki v resnih skrbih za njegovo življenje. Zdravita ga znana specialista dr. Peltzer in dr. Boronicki. Oblasti odklanjajo vsake podatke o razvoju preiskave proti osumljenim orožnikom.

Zanimivi sklepi konference hrvatskih oblasti

PRAKTIČNO UVELJAVLJANJE SAM OUPRAV V VELIKIH GOSPODARSKIH AKCIJAH.

V Zagrebu je bila v nedeljo, 30. septembra končana večdnevna konferenca zastopnikov desetero hrvatskih oblasti, ki je obširno razpravljala o vseh perečih socialnih in gospodarskih vprašanjih na teritoriju teh oblasti, zlasti o organizaciji hrvatskega združništva in o drugih zadevah, ki so s tem v zvezi. Zanimiva je resolucija, ki jo je konferenca sprejela na svoji sklepni seji in v kateri zastopniki desetih hrvatskih oblasti pred vsem ugotavljajo, da je sodelovanje vseh hrvatskih oblasti v vseh gospodarskih vprašanjih oblastne samouprave ne le mogoče, ampak tudi največje jamstvo za pospeševanje gospodarstva in blagostanja v njihovih področjih, in da bo takšno sodelovanje najboljšje jamstvo za razširjenje zakonito določene kompetence oblastnih samouprav.

V zvezi in nadaljni konsekvenci tega sklepa so zastopniki hrvatskih oblasti sklenili izvesti dva velika gospodarska načrta iz lastnih sredstev vseh hrvatskih oblasti: takojšnjo izgradnjo velike moderne luke v Splitu, ki naj služi naši izvozni trgovini, katere bi se pa lahko posluževale tudi Avstrija, Madžarska, Češkoslovaška in Poljska, ter takojšnjo izgradnjo železniške proge po dolini Une od Bihača do Broda ter ob toku Krke do Knina, poleg tega pa tudi izgradnjo večjega števila cest, zlasti ceste Zagreb—Split s stranskimi cestami na Bihač, Plitvička jezera in Senj, na drugi strani pa ceste Zagreb—Osijek.

Sklenjeno je, da se izvršijo ta dela, v kolikor bi se ne mogle investicije kriti iz rednih dohodkov, z najetjem skupnega posojila vseh teh oblasti.

Da se razpršijo dvomi, ali je tako sodelovanje večjega števila oblasti mogoče, treba pogledati samo zakon o oblastni in srezki samoupravi, ki v svojem členu 88 izrecno določa, da se za izvrševanje večjih ekonomskih in kulturnih poslov, ki bi zahtevali skupno delovanje, sme združiti dve ali več oblasti.

Nedvomno je, da so načrti, ki jih je sprejela konferenca zastopnikov hrvatskih oblasti, nedoglednega gospodarskega pomena za napredek in razvoj pokrajin, katere spadajo v te oblasti. Zakaj z gradnjo novih železnic in cest, kar vse smejo in morajo oblastne samouprave vršiti v svoji kompetenci na podlagi navedenega zakona, se bo pospeševala trgovina, tujski promet, kmetijsko gospodarstvo in s tem v zvezi splošni gospodarski napredek naroda.

Reči moramo, da se hrvatske oblastne samouprave tudi v okviru današnje ureditve države, daš hrvatski narod te ureditve ne priznava kot pravilne in končno veljavne, vendarle zavedajo svojih velikih nalog. V skupnem sodelovanju vseh hrvatskih oblasti na področju ekonomskega in kulturnega napredka so si našle torišče za delo, in hrvatski narod ne čaka prekrizanih rok na eventualno spremembo državne ureditve, ampak si svoj dom že sedaj pričinja urejati tako, da mu bo postal dom blagostanja, sreče in zadovoljstva. Velikopoteznost, s katero so se hrvatske oblasti oprijele dela na povzdig združništva, kmetijskega gospodarstva, obrti, trgovine, tujskega prometa itd. mora služiti za vzor vsem ostalim delom države.

Tudi nam Slovincem. Naše slovenske oblastne samouprave, ki so v rokah iz-

ključno ene politične stranke, doslej še niso pokazale v svojem delovanju nujno potrebne velikopoteznosti. Razen seveda, ako naj imenujemo velikopoteznost bojkotnega sklepa obeh slovenskih oblastnih odborov proti »Jutru« in pa partizansko odpusčanje neklerikalnega uradništva ter nastavljanje skoro izključno klerikalnih partizanov v oblastno službo. V vsem drugem delovanju obeh oblastnih odborov pa poleg običajnih in že davno potrebnih cestih zgradb in regulacij ne najdemo niti ene velikopotezne akcije, zlasti ne v tej smeri, da bi jih vršili obe slovenski oblasti skupno.

Zdi se, da se bomo morali vsi začeti učiti pri naših sosedih Hrvatih.

Nesrečna voznja.

Ivan Ribič, trgovec iz Ročice, občina Spodnji Jakobski dol je na cesti v Slivnico zadel s svojim motornim kolesom v neki voz ter si pri padcu poškodoval desno roko in desno nogo. Ponesrečenec je bil odpremljen v bolnico.

Od izгона do izгона.

Od ječe do ječe potuje takorekno že dve leti skozi tri države 26letni Teobald Lörj iz Budimpešte. Sedaj je v mariborskem policijskem zaporu, na meji ga je naši policiji izročila avstrijska in iz Maribora bo odposlan v Zagreb. Nesrečnež pripoveduje, da je leta 1919 maturiral v Budimpešti ter se posvetil knjigotržstvu. Najprej je doma prakticiral pri nekem trgovcu, potem se je pa podal na Dunaj. Iz Dunaja se je vrnil v Budimpešto, kjer so mu pa kmalo prodajanje knjig prepovedali, ga zaprli ter končno izgnali v Avstrijo. Tu so ga kot brezposelnega tujca zopet izgnali in od tedaj se vrstijo zaporji radi nedovoljenega povratka, zopet izgoni, zaporji, izgoni brez konca in kraja. . . . Mogoče je še kaj drugega vmes, vsekakor se pa mladeniču silno slabo godi. Ves je raztrgan in bos.

Kako nastanejo krvave senzacije?

Na pomoč se je klicalo, nekaj postav se je videlo, voziček je škripal in krvave mlake so se vidle še zjutraj. . . . Ponoči se dosti vpije po ulicah, vozički raznih vrst tudi škripajo proti jutru, a kri, kri je pa sumljiva. Kdor se je pa zanimal za policijsko kroniko »usodnega« 10. septembra, si je pa vse prav lahko nekravovo razložil. V Vošnjakovih ulici stanuje neki stari upokojenec, ki slabo spi ter se večkrat pritoži nad pouličnimi nemiri. To je storil tudi tedaj. O nemirni noči so vedeli povedati tudi drugi prebivalci treh ulic. Videli so tudi dva možka, ki sta se prepirala radi prisotne ženske. Proti jutru pa redno vozijo mesarji svoje vozičke v klavnico in nazaj. Od teh vozičkov in od krvi, ki jo ljudje za klobase in godljo nosijo iz klavnice, pa ostane po ulici precej lis in celo kaka mlaka. V mariborski klavnici se dosti kolje, kar pa preyneta fantazija ne sme kratkomaletajiti na ulico, kakor da smo v zločinski četrti kakega veleznega Babela.

Težka nezgoda pri delu

Jakob Zdolšek, 24letni delavec iz Hudega kota, je v granitolomu v Breznem prišel pod težko natovorjen voz, ki mu je zlomil desno nogo. Takoj pozvani rešilni oddelček je ponesrečenca odpeljal v mariborsko bolnico.

Volilna borba v Ameriki

VOLILNI FONDI, ZASTAVE, SLIKE IN DRUGA SREDSTVA OGROMNE VOLILNE AGITACIJE.

Agitacija za predsedniške volitve v Združenih državah še ni v polnem teku. Tekmeča republikanska in demokratska stranka že zbirata glavno agitacijsko sredstvo — denar. Ker je od denarja — kakor povsod na svetu — tudi v Ameriki toliko odvisno, bo volilna usoda že odločena, ko se bo dognalo, kdo je zbral največ najvažnejšega volilno-propagandnega sredstva.

V programih obeh kandidatov ni toliko razlik, da bi samo politična naziranja in načelna vprašanja vodila mase volilcev. V ameriškem političnem življenju igrajo prvo vlogo osebnosti in denar. Stranka si mora poiskati najpopularnejšega kandidata in volilne glasove mora kupovati.

O naraščanju volilnih fondov se vsaki dan obširno in natančno poroča. Zdaj je ena stranka nadkrilila drugo za nekaj stotisočev, zdaj je zopet druga dohitela in celo pretekla prvo. Javnost zasleduje to tekmo z največjim zanimanjem. Mnogi poznajo od strank itak samo premoženjsko stanje ter se poslužujejo političnih pravic le za svojo osebno korist. Listi napovedujejo, da bosta tekmeča zbrala za sedanje volitve po najmanj 20 milijonov dolarjev.

Volilno dobo kaže tudi zunanja slika unije. Glavno vlogo igra pri tem ameriška zastava. Sporov radi zastav Amerika ne pozna in vsi kandidati se borijo pod eno in isto zastavo — pod velikim zvezdnim praporom. Na samein nebu ne bo toliko zvezd kot jih je sedaj na vseh zastavah: ameriških mest in vasi. Velikanska, plapolajoča raz stréh, zvita v rozete, pokrivaajoča nebotičnike od vrha do tal, na vsakem avtomobilu,

na vsakem motociklu, na vseh kongresih in sportnih prireditvah, povsod je ameriška zastava v neverjetni obilici. Ta zastavna enotnost prikriva nekako vnetost in oštrost volilnega boja. Zraven pa dokumentira, da so volitve notranja ameriška zadeva in da se ameriška politika ne bavi s vprašanji splošnega svetovnega značaja.

Strankarsko razcepljenost pa izražajo v prvi vrsti slike kandidatov. Teh slik vseh velikosti je toliko, da tekmujejo z milijoni in milijoni zvezd na ameriških zastavah. Velikanski portreti so razbošeni na vseh volilnih lokalih, razstavljeni so pa tudi sredi vrtov, njiv in ob prometnih cestah. V Ameriki ni kotička, kjer ne bi človek ob prvem koraku srečal vsaj eno od teh dveh slik. Milijoni in milijoni pisem, dopisnic in letakov, ki nimajo ničesar razven kandidatskih slik, krožijo po deželi.

Slike se lepi na avtomobile, dame jih nosijo na torbica, moški v gumbnih. Cilj agitacije obeh strank je ta, da se kandidat v sliki predstavi vsakemu volilcu do najoddaljenejšega farmerja, samotnega Indijanca in do zadnjega neizobraženega sezonskega delavca. To je popularizacija v največjem obsegu.

Za zastavami in slikami se šele vrstijo drugi in tretji vrsti vsi drugi tehnični pripomočki in sredstva modernega volilnega boja. Armada avtomobilov in radio-aparatur, velikanska zborovanja in kongresi, propaganda filma itd. Vse, kar le zamore služiti agitaciji, se uporablja v največji meri in tudi tako, da obsega vse ogromno področje države. In to je šele začetek.

Nebeški velikan v sibirskem pragozdu

Največji meteor na svetu, ki je padel pred 20. leti na tla v sibirskem pragozdu, je našla neka znanstvena ekspedicija pod vodstvom geologa Kuliga. Iskanije pa je bilo zvezano s strašnimi napori. Številni člani ekspedicije so zboleli in so se morali vrniti. Kulig pa je z ostalim moštvom vzdržal vse napore in se mu je končno res posrečilo, da je odkril velikansko žrelo, katero je napravil oni strahoviti meteor, ko je padel na zemljo.

Ta meter prekaša po velikosti vse krasne meteorje, ki so jih kedaj našli. Vsako leto pade več milijonov meteoritov na našo zemljo, večina seveda v morje. Večina teh nebeških predmetov, ki so navadno sestavljeni iz kovin, posebno iz železa in niklja, je jako majhna. Mnogi so komaj večji kakor jabolko.

Ta sibirski meteor pa je pravi velikan. Svoječasno je Nordenskoelt odkril na Groenlandskem meteor, ki je tehtal 25.000 kg in je veljal kot največji na svetu. Toda proti temu sibirskemu velikanu je ta meteor kakor kamenček. Po Kuligovem mnenju tehta sibirski meteor najmanj 820.000 kg. Pri padcu se je zaril 200 metrov globoko v zemljo in napravil velikansko žrelo. V okrožju 25 km je povzročil pravcat potres in tak vihar, da se je staro drevje lomilo kot vejica, vsled silne vročine pa je zgorel ves gozd. Kraj, kamor je padel ta neprijetni nebeški gost, je podoben opustošenju po veliki katastrofi, čeprav je minilo od tedaj že 20 let.

In kaj se bo sedaj zgodilo s tem velikanom. Navadno so spravljali meteorje v muzeje, tega pa seveda ne bo mogoče. Ruski učenjaki se bodo pač morali zadovoljiti s tem, da izmerijo obseg in težo tega nebeškega velikana in prouče eventualno še njegovo kemično sestavo, potem pa ga prepuste njegovi usodi.

Dolgost življenja

Vprašanje dolgosti življenja je že od nekdaj zanimalo ljudi in so v tem pogledu sestavljene že številne in različne statistike. Vsekakor pa je zanimivo vedeti, kako dolgo so povprečno živeli veliki ljudje, državniki, učenjaki in vojskovodje v napornem življenju in poslu. Neki ameriški zdravnik je sestavil tako statistiko in ugotovil, da so dosegli veliki

ljudje povprečno starost 55—57 let, pri današnjih velikanih človeškega uma pa znaša povprečna starost 63—68 let. Ta statistika se nanaša na 45 državnikov in vojskovodij za časa velike grške in rimske države in sicer na podlagi sodbe Plutarha o nedvomni veličini teh ljudi. Moderna statistika pa je izvršena na primerih 45 Amerikancev, samih odličnih politikih in finančnikov. Učeni zdravnik zaključuje svojo statistiko s kratko razpravo, v kateri navaja, da neprestana borba, ki karakterizira današnjo mrzlično dobo, nikakor ni škodljiva za človeško zdravje. Čim intenzivnejše je življenje, tem daljše je. Toda kdo naj to verjame?

Zanimivost iz literature

Koliko časa se je porabilo za znana velika literarna dela?

Platon je pisal svoje »Dialoge« 18 let. Kopernik je rabil 36 let pa svoj »Libri Revolutionum«.

Luther je sestavil deset let svoj komentar k »Knjigi Geneze«.

Klopstock je pilil svojo pesnitev »Messias« 27 let, predno jo je dal v tisk.

Wagenseil, zgodovinar je pa dosegel rekord temeljitega dela. Svoje delo »Življenje Ulrika von Hutten«, ki je izšlo l. 1823 v Nürnbergu, je sestavljal 45 let.

Pisatelj Edgar Allan Poe, ki je stradal ves čas svojega življenja ter kot občinski revež umrl v bolnišnici, je zapustil v rokopisu pesem »Krokar«, ki je znana po vsem svetu. Ta rokopis na eni sami strani papirja je kupil neki Amerikanec za — 100.000 dolarjev.

Dobrotnik človeštva

Neki nemški knjigarnar je dal v liste sledeči oglas: »Kaj mora vedeti vsako dekle pred poroko? Knjiga velevažnih navodil in nasvetov proti povzetju 10 mark«. — Mož je dobil v kratkem času na tisoče in tisoče naročil. Zavidna konkurenca ga je pa ovadila radi nepriemerne reklame. Proti obdolžitvi je smelo nastopiti z zatrdom, da ni samo pošten trgovec, marveč tudi pravi dobrotnik človeštva. Vsaki ženski je namreč poslal — male kuharske bukvice, o katerih bi se sicer lahko reklo, da so predrage, a so današnjemu ženskemu svetu vendar prepotrebne.

Politika in sport

Idol ameriških igralcev »base-balla« je prvak tega sporta Babe Ruth. Pri vsaj svoji veliki popularnosti je pa ta mož zelo skromen. Sedaj v dobi volilne agitacije je tudi sportskim prvakom težko. Postati morajo diplomati. Na igrišče base-balla je prišel republikanski predsedniški kandidat Hoover in bilo je že vse pripravljeno, da ga fotografirajo skupno s prvakom Ruthom. Ta je pa v zadnjem hipu fotografom obrnil hrbet z besedami: »Mister Hoover je prvi, slikajte njega!« — S tem se je pa okrog Babe Rutha zavrtela vsa politika. Eni so ga proglasili za velikega častilca Hooverja, drugi so pa trdili, da se zato ni dal slikati z republikanskim kandidatom, ker je pristaš demokratov. Babe Ruth je dokazal, da se ni dal slikati iz skromnosti in da še sploh ni nikdar stopil pred javnost s kakim znamenitim gostom. To dokazovanje skromnosti je preprečilo politične razkole v base-ball klubih.

Drag poljub

Alfredo Coda je v Manili poljubil nekoga dekleta. To sicer ni čisto nič nenavadnega za tamkajšnje kraje, toda Alfredo je poljubil krasotico proti njeni volji. To pa gotovo ni v redu, čeprav sicer ni nič nenavadnega. In užaljeno dekle je šlo na sodišče ter vložilo proti Alfredu tožbo radi razžaljenja časti in tatvine poljuba. Sodišče je v resnici obsodilo mladeniča na 2.000 Din globe, kar pa se je dekletu zdelo premalo. Na njeno prilogo se je vršila potem razprava še pred višjo instanco, ki je obsodila Alfredo na 3 in pol leta ječe. To pa je bilo tudi obsojencu preveč. Pritožil se je na najvišje sodišče, ki mu je znižalo kazen na 6 mesecev in 2.000 Din denarne globe. Ni sicer znano, po kaki meri so sodniki določili vrednost poljuba, sigurno pa je, da je redkokdo tako drago plačal poljub, kakor ta nesrečnež.

Med dvema aeroplanoma

Znani zagrebški atlet Slavko Barta se je v nedeljo popoldne produciral na Dunaju na dirkališču s svojimi znamenitim privlačnim programom. Med drugim si je dal desno in levo roko privezati na dva aeroplana, vsak po 240 konjskih sil. In res je dokazal Barta tako moč, da mu aeroplana nista mogla odpreti sklenjenih rok ter sta ga le nekoliko dvignila v zrak. Pri produkciji je bilo navzočih 7.000 ljudi. Ker pa te točke programa ni mogla videti vsa publika naenkrat, jo je Barta ponovil na drugi strani. Pri tem pa bi se skoro zgodila težka nesreča. Le malo je namreč manjkalo, da nista aeroplana Barto popolnoma raztrgala. Obe letali sta se namreč malo preveč dvignili in ako ne bi pilota pravočasno ustavila motorjev, bi bila katastrofa neizbežna. Barta se je zgrudil nezavesten na tla in je prišel šele čez nekaj časa zopet k sebi.

Skrivnostni zločini

V ameriški državi Missouri vlada veliko razburjenje radi zagonetnih zločinov neke bolniške strežnice, katero obdolžujejo devetkratnega umora s strupom. Berta Gifford je bila bogata posestniška hči ter se je bavila z bolničarsko službo iz proste volje. Ko je premoženje nenadoma izgubila, je pa postal to njen poklic. V bolnišnici, kjer je službovala, je bilo devet nepričakovanih smrtnih slučajev in našel se je — strup. Ker so po vrsti umirali njej zaupani bolniki, je prišla v sum in končno je sama priznala tri slučaje zastrupljenja, trdila je pa, da je morila iz usmiljenja, da reši neozdravljive bolnike strašnih muk. Sodišče tej trditvi ne verjame, samo pa tudi ne more pojasniti tolikih slučajev in povodov zločinov.

Studentska.

— Amerika je odkrita, smodnik so iznašli. Zadnji čas je, da se zgodi kaj novega. Mi ne morete morebiti posoditi sto dinarjev?

Na trgu.

— Po čem so jajca?
— Pet kron komad! Ubila pa po štiri krone.
— Dobro, ubijte mi jih deset!

RAZSTAVA TISK

7. - 21. X. - LJUBLJ. VELESEJEM

Sport

Rusija—Avstrija 2:0 (0:0).

V soboto je bila odigrana na igrišču dunajskega Rapida pred 6000 gledalci meddržavna nogometna tekma delavskih reprezentanc Avstrije in Rusije. Gostje so zmagali v razmerju 2:0 (0:0). Rusi so požrtvovalni igralci in izvrstni strelci. Dunajčani kljub svoji tehnični nadmoči niso mogli uspeti.

Gostovanje BSK-a v Bukarešti.

V nedeljo je igral BSK v Bukarešti s tamošnjim najboljšim klubom »Juventus« 2:2 (1:0). Pristranski sodnik ni hotel priznati dveh regularnih golov za BSK.

Kaj je z Gradjanskim?

Prvak države zagrebški Gradjanski preživlja težko notranjo krizo. Izstopili so iz kluba doslej že Giller in Mihelčič, znana igralca in pa najboljša organizatorja, športna novinarja prof. Graf in David Weiss.

Tenis.

Avstrija je premagala Švico v silnem razmerju 13:1. — V finalu za svetovno prvenstvo poklicnih igralcev je bil v Newyorku svetovni prvak Koželuh premagan po Richardsu 8:6, 6:3, 0:6, 6:2. Razlog slabše igre slavnega češkega igralca je bilo slabo vreme.

Rokomet.

V Halle se je vršila v nedeljo meddržavna rokometna tekma Nemčija—Avstrija, v kateri so ostali Nemci sigurni zmagovalci 8:4 (4:1).

Zmagovalni Čehi.

V nedeljskem maratonskem, petem avstrijskem teku na Dunaju, ki je postal že znana mednarodna sportna prireditev, so zasedli prva tri mesta Čehi! So to Bena (2:51), Krof (2:52.02) in Zyka (2:53.34), vsi trije člani praeke Sparte. Kot najboljši Avstrijec se je izkazal policist Kladewik iz Linca, ki je prišel četrtri na cilj (2:57.17).

Celje: prvenstvena SK Celje—Atletik SK 3:2!

Zagreb: Gradjanski—Concordia 2:1 (1:0), Hašk—Viktoria 7:1 (5:0). — Hazena ASK—Gradjanski 6:1 (3:1).

Gradec: GAK—Hakoah 6:1 (3:1). GAK je postal tretjič zapored prvak Gradca.

Dunaj: Admira—Rapid 3:2 (1:0), WAC—Hertha 2:0 (1:0), Nicholson—FAC 3:1 (2:0), Austria—Wacker 3:1 (1:0), Slovan—BAC 4:0 (2:0).

Praga: Sparta—Viktoria Žiškovi 4:0 (3:0), prvenstvena! DFC—Sportbrüder 12:2, Bohemia—Kladno 6:0 (0:0), Čechie Karlin—Liben 2:2 (2:0).

Budimpešta: Hungaria—Ferencvaros 3:1 (2:1), Nemceti—Ofenski 33: 2:2. Tretji okraj—Vasas 3:1 ((1:1), Ujpešti—Somogy 3:2 ((1:0).

Stockholm: meddržavna Švedska—Nemčija 2:0 (1:0). Gledalcev 20.000.

Edgar Wallace:

Žaba z masko

(The Fellowship with the Frog.)

Lewa je prešnil sum. Ali je mrtev? Lew je obledel pri teh mislih. Spretno uprizorjen preprič v gostilni bi zadostoval, da bi vsi njega smatrali za morilca. Urno je potegnil steklenico iz svojega žepa in jo vtaknil spečemu v žep. Tedaj je pa nekaj zašumelo. Ko se je obrnil, je videl, da ga neki mož opazuje. Lew ga je strme gledal in odprl usta, da bi ga nagovoril. Tedaj je pa prišlo:

»Plop.«

Videl je še blisk, predno ga je zadel kroglja. Zopet je odprl usta, da bi govoril in zopet je prišlo:

»Plop.«

Lew Brady je bil mrtev.

Mož je od pistole odstranil posebno napravo za udušenje poka, mirno pristopil k spavajočemu Rayu ter mu potisnil pistolo v roko. Potem se je vrnil, preobrnil mrljica ter mu pogledal v obraz. Iz žepa je potegnil smodko, jo prižgal, vžigalico pa skrbno vtaknil nazaj v skatljico. Potem je šel brez vsake naglice nazaj po poti, odkoder je prišel. Ko je bil ob cesti, se je skrbno ozrl, potem pa stopil k avtomobilu, ki je čakal nani. V zaprtem avtomobilu je sedel mlad človek, ki je z odprtimi ustmi in steklenimi očmi bulil predse. Bil je zanikerno oblečen.

»Ali poznaš ta kraj, Bill?«

»Da, gospod.« Glas je bil hripav. »Ibbley Copse.«

»Ti si ravno kar nekega moža umoril. Ustrelil si ga, kakor si navedel poprej v svojem priznanju.«

Idioti mladenič je prikimal.

»Ubil sem ga, ker sem ga sovražil,« je dejal pokorno.

Žaba je prikimala ter sedla v avto.

John Bennet se je nenadoma zbudil. Z obžalujočim nasmehom je gledal na sprožilno napravo v svoji roki. Šel je k grmu, kjer je imel skrit svoj aparat in tu mu je števec pokazal, da je šlo okrog 300 metrov filmskega traka v nič, ker je v spanju sprožil aparat. Nevoljno je pogledal proti jazbini in kakor v zasmeh se je pri odprtini zopet pokazal črni smrček pretkane živali.

Zamahnil je s pestjo, potem se je pa spustil navzdol proti poti.

Spotoma je videl nedaleč proč ležati v travi dva moža, ki sta bila očitno speča potepuha. Napotil se je proti vasi Laverstock, da doseže vlak v Bath, kjer je zveza z londonskim brzovlakom. Ko je sopihal pod težkim bremenom, je računl, koliko škode mu je napravil spaneč pri filmskem traku.

31

Elk je obljubil, da bo z Gordonom večerjal v njegovem klubu. Dick je čakal že dvajset minut nad določeno uro sestanka. Končno je Elk le prispel v največji naglici.

»Zaboga,« je sopihal ter gledal na stensko uro, »še pojma nisem imel, da je že tako pozno. Že vidim, da si bom moral nabaviti uro.«

Skupaj sta šla v jedilnico in Elku se je zdelo, da je prišel v cerkev, ker je vladal tako častiljiv mir v teh lepih prostorih.

»Kaj Vas je tako dolgo zadržavalo, Elk?« je vprašal Dick. »Ne pritožujem se radi čakanja, ali kadar Vas ni ob dogovorjeni uri, sem v skrbeh, da se Vam je kaj pripetilo.«

»Ničesar se mi ni pripetilo,« je odvrnil Elk ter prijazno pokimal klubskega natakarja, ki se je očitno čutil neobičajnemu gostu. »Preiskavo smo imeli v Gloucesteru. Mislil sem si, da sem odkril novo afero žab, ali dvojica, ki je zamotana v to stvar, ni imela znamenja žab.«

»Zakaj se je šlo? Kdo sta bila ta dva?«

»Eden je Phenan in ta je mrtev.«

»Umor?«

»Mislim da,« je rekel Elk. Bil je že mrtev, ko so ga našli v Ibbley-Copsu. Drugega so pa zaprli. Bil je popolnoma pijan. Kakor se dozdeva, sta bila že v Laverstocku ter sta se v krčmi »Pri rdečem levu« skregala in stepla. Policija je bila informirana in v bližnjo vas se je telefoniralo, naj stražnik pazi na to dvojico. Ker možakarja nista dospela v vas, so poslali za njima patruljo. V tem kraju je bilo v zadnjem času namreč že precej vlomov. Catter — to je morilec — je bil odveden v zapor v Gloucester. Zadeva je popolnoma enostavna in gloucesterska policija je ohlo zavrnila nasvet, naj obvesti policijsko ravnateljstvo. Končno je pa le zločin, ki presega intelektualno stopnjo podeželske policije.

»Ne bodimo previsoki, ko ima lahko tudi podeželska policija slabo mnenje o naši modrosti,« je menil Dick.

»Naj bo,« je tolažil Elk. »Naj imajo tudi na deželi policisti svoje veselje. Ne mislim jim ga kratiti in tudi nevoščljiv ni sem. Danes sem pa zopet srečal Johna Benneta na kolodvoru in sicer v Paddingtonu. Vedno imam to srečo, da naletim nanj na kolodvorih. Možakar je gotovo potnik. Tokrat sem z njim tudi govoril. Pripovedoval mi je, da je v spanju sprožil svoj filmski aparat ter na filmu izgubil pravcato premoženje. Rekel sem mu, da sem bral v listih ocene njegovih slik in da je to velik uspeh.«

»Želim mu ga odkritosrečno,« je rekel Dick mirno.

»Sedaj sem se spomnil, da sem dobil od prijatelja Johnsona pismo, če vem za Ray-jev naslov. Poizvedoval je za njim že v Heron klubu, a tam že ni bilo Ray-a več dni. Službo bi mu rad dal in sicer lepo lužbo. Res, dober človek je ta Johnson.«

»Ali ste mu dali naslov?«

Elk je prikimal. »Naslov sem mu dal, Raya sem pa hotel obiskati, a a ni več v mestu. Pred nekaj dnevi se je odpeljal in bajé se ne vrne tako hitro. Preneumno bi bilo, če bi tako izgubil priliko dobre službe. Zdi se mi, da je Johnson žal, ker se mladenič tako vede. Mogoče je še kaj drugega vmes.«

Dick je razumel, da misli na Elo, ni pa odgovoril. Po jedi sta odšla v salon za kajenje. Ko je Elk z užitkom kadil dobre cigarete svojega gostitelja, je Dick pisal pismo Eli, pri kateri so se ves dan mudile njegove misli. Bilo je predolgo, nepotrebno pismo in Elkova vest je bila za pretvezo.

Elk je začel Dicku razlagati svojo novo teorijo.

»Enega od svojih ljudi sem poslal, da si ogleda kemično tovarno, na katero so prihajala Balderjeva pisma. To je podjetje sleparske družbe. Nastavljenih je komaj pol ducata ljudi in še ti le od časa do časa. To je stara tovarna za strupe-

ne pline, ima pa močne električne naprave. Sedanja družba jo je kupila za malenkost in dva od dečkov, ki jih imamo pod ključem, sta bila nominalna kupca.«

»Kje leži ta tovarna?« je vprašal Dick. »Med Newbury-em in Didcotom. Ko je bila tovarna še pod oblastnim nadzorstvom, je morala dajati letne prispevke za newburško gasilsko društvo. To obveznost je prevzela tudi sedanja družba, rada bi se pa otresla prispevkov. Gasilskemu društvu je že večkrat zatrjevala, da ne potrebuje alarmne službe. Gasilci pa seveda nočejo tovarni spregledati prispevkov, ki so za podjetje obvezni po pogodbi še tri leta.«

Dicka ni niti malo zanimal ves ta spor med gasilci in kemično tovarno, bližala se je pa ura, ob kateri je bil Elku za ta razgovor neskončno hvaležen.

Kakih štirinajst dni po skrivnostnem odpotovanju Raya Benneta, je sprejel Elk Broadovo povabilo h kosilu.

Elk pri katerem čas ni igral nobene vloge, je prišel kakor navadno za dobre četrt ure prekasno.

»Četrta dva,« je dejal. »Nobenega dogovora se ne znam držati. Povrh so pa v moji pisarni še velike sitnosti z novo blagajno, katero so mesto razbite nedavno postavili. Nekaj ni v redu, a nobeden od mehanikov ne ve, kaj je na stvari.«

»Ali se ne da odpreti?«

»To je ravno. Ne morem je odpreti in še danes bi moral dobiti iz nje spise, ki so največje važnosti. Vi imate gotovo velika izkustva v kriminalistiki in že na poti k Vam sem si mislil, da je mogoče Vam znana kakšna metoda, po kateri bi se dala odpreti ta preklicana blagajna. To bi zadel tudi kak inženier in če se ne motim, ste mi nekoč dejali, da ste od tega poklica.«

»Tokrat se pa le motite,« je odvrnil Amerikanec mirno, ko je razgrinjal svoj servijeto ter gledal detektiva z nasmehom na ustih in v očeh. »Ne, odpiranje blagajn pa res ne spada k mojemu poklicu.«

Sokolstvo

Razpored telovadnih ur oddelkov Sokolskega društva v Mariboru.

Oddetek	Telovadnica v	Telovadni dnevi	Ure	Vaditelj
Člani	Krekova ul.	Ponedeljek, petek	20—22	Dekleva Janko
Člani starejši	Koroševa ul.	Sreda, petek	1830—2030	Hvalenc Joško
Članice	Krekova ul.	Torek, četrtek	1830—20	Nabergoi Stana
Članice starejše	Zrinjskega trg	Torek, petek	19—20	Lavrenčič Ivan
Moški naraščaj od 14—16 let	Krekova ul.	Sreda, sobota	1830—20	Lapajne Stanko
Moški naraščaj od 16—18 let	"	Ponedeljek, petek	1830—20	Mačus Franjo
Moški naraščaj obrtni	"	Torek, četrtek	20—22	Venuti Vladimir
Ženski naraščaj od 14—16 let	"	"	17—1830	Dekleva Janko
Ženski naraščaj od 16—18 let	"	Ponedeljek, petek	17—1830	Mačus Franjo
Moška deca	"	Sreda, sobota	17—1830	Arnuš Otmar
Moška deca v Magdaleni	Ruška cesta	Torek, petek	16—17	Kaučič Franc
Ženska deca	Krekova ul.	Sobota	15—17	Pipan Mira
Najmanjša moška in ženska deca	"	Sreda, sobota	14—15	Zihner Nada

Urniki stopi v veljavo 26. t. m. Vpis telovadcev in telovadk se vrši pri vaditeljih oddelkov ob vsaki telovadni uri. Urnik za žensko deca v Magdalenskem predmestju izide v prihodnjih dneh.

Ni Vam treba kupiti

Oglejte si le največjo, iz 150 različnih vrst sestojajočo zalogo **KRZNA**

pri tvrdki

L. Ornik, Koroška c. 9

in našli bode to kar rabite. Začudile Vas bodo izredno nizke cene in ugodne plačilne olajšave 1787

Le urno!

Le urno!

Modna trgovina

ANTON PAŠ

Maribor, Slovenska ul. 4

Potrebščine za krojače in šivilje

Prevzem trgovine!

Naznanjam cenj. občinstvu, da sem z današnjim dnem prevzel trgovino z mašanim blagom v Frankopanovi ulici št. 10

Prizadevala si bom postreči z najboljšim blagom po zmernih dnevih cenah ter se priporočam za dober obisk

Dnevno ob 6. uri zjutraj sveže mleko in pecivo!

Z veselošovanjem

1866

Franciška Fijavž

V KAVARNI EVROPA

od 1. oktobra naprej je dnevno velemeštni spored

Vinski mošt

dalmatince, prvovrstni filtrirani beli in črni, se toči v

Prvi dalmatinski kleti

Maribor, Mesarska ulica št. 5

K obilnemu obisku se priporoča Jos. Povodnik

Drva in odpadke

od žage (v kolesih) ima vedno na zalogi

Attemsova lesna industrija v Slovenski Bistrici

Zahtevajte novsod „Večernik“